

השימוש בהומור בספר "סוס אחד נכנס לבר" מאת דויד גרוסמן

אסתי אדיבי שושן*

תקציר

" – **ערב טוב**,¹ ערב טוב, ער- - ב טוב קִיסְרָךְ- - ה!!!" (עמ' 7) הוא משפט הפתיחה של הספר **סוס אחד נכנס לבר** (2014) מאת דויד גרוסמן וגם של מופע הסטנדאפ המתואר לכל אורכו. הספר כולו הוא ביצוע ותיאור, בו זמני, של הופעת סטנדאפ ייחודית של דובלה גרינשטיין, סטנדאפיסט בן 57, באוגוסט 2013. הבחירה במופע סטנדאפ כעיקרו של הספר היא ייחודית בספרות העברית החדשה, הממעטת להשתמש בהומור ובסטירה, וברצף יצירתו של דויד גרוסמן במיוחד. במאמר זה אבקש לתאר ולבדוק את הפונקציות השונות שממלאים מופעי ההצחקה השונים בספר. מופע ההצחקה המרכזי של הסטנדאפיסט דובלה גרינשטיין בן 57 באוגוסט 2013 במועדון בנתניה, תוך התמקדות בהיבטים הסאטיריים של המופע המבקרים את יחסו הכוחני של הצבא לאוכלוסייה הערבית. בנוסף, אתאר מופעי הצחקה נוספים המופיעים בספר עליהם מספר הסטנדאפיסט. כך אתאר את ניסיונותיו של דובלה, כילד קטן להצחיק את אמו ניצולת השואה העצובה ומכונסת בעולמה. אתאר את מופע ההצחקה שמבצע נהג הטנדר הצבאי המסיע את דובלה הנער הצעיר להלוויית אחד מהוריו, ואתאר את לעגם המתמשך של הילדים בני גילו של דובלה כלפיו. בהמשך אציג את האנאלוגיה בין מופעי הצחקה משניים אלה למופע ההצחקה המרכזי. כמו כן אצביע על הדמיון המעוצב בספר בין במת הסטנדאפ למרחבים מנוגדים לחלוטין - במת אגרוף ואולם בית משפט. המשותף לכל מופעי הצחקה אלה הוא התנהגות פעילה של הסובייקט ורצונו של מפעיל ההצחקה לגרום הנאה לשומע המתממשת בפרצי צחוק. התפקיד העיקרי של השימוש בהומור, כפי שהוא מוצג בספר, הוא כמענה וכחיץ מול קשיי החיים ואימתם.

* ד"ר אסתי אדיבי שושן, החוג לספרות במכללת סמינר הקיבוצים